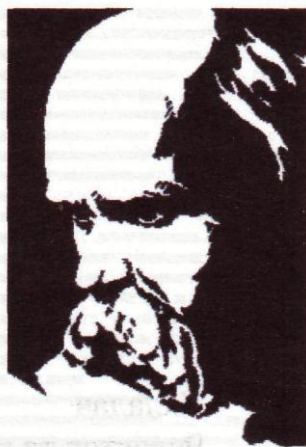

КРАМАТОРСЬКА МІСЬКА ПУБЛІЧНА
БІБЛІОТЕКА ім. М. Горького
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ВІДДІЛ

Сузір'я Шевченківських лауреатів (2012 -...)

(рекомендаційно - бібліографічний
показчик)

Краматорськ, 2012

Укладачі:

**Горлова О.М.
Побєдаш Г.А.**

Комп'ютерний набір:

Горлова О.М.

Відповідальний за випуск:

Труш Н.В.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 186/2012

О присудженні Національної премії України імені Тараса Шевченка

На підставі подання Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка **постановляю:**

1. Присудити Національну премію України імені Тараса Шевченка 2012 року:

КАРА-ВАСИЛЬЄВІЙ Тетяні Валеріївні, мистецтвознавицю - за книгу «Історія української вишивки»;

КРИВОЛАПУ Анатолію Дмитровичу, художникові - за цикл живописних творів «Український мотив»;

МІДЯНЦІ Петру Миколайовичу, поетові - за книгу поезій «Луйтра в небо»;

РУТКОВСЬКОМУ (РУТКІВСЬКОМУ) Володимирі Григоровичу, письменникові - за історичну трилогію для дітей «Джури»;

СТЕПУРКУ Віктору Івановичу, композиторові - за псалмодію «Монологи віків» для мішаного хору та солюючих інструментів.

2. Установити на 2012 рік розмір Національної премії України імені Тараса Шевченка 260 тисяч гривень кожна.

Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ

9 березня 2012 року

Пётр Николаевич Мидянка

Пётр Николаевич Мидянка (родился 14 мая в 1959 года в селе Широкий Луг, Тячевский район, Закарпатская область, УССР) — закарпатский поэт

Воспитанник Хустского интерната. В 1982 году закончил филологический факультет Ужгородского государственного университета и начал работать учителем украинского языка и литературы в общеобразовательных школах сел Новоселица и Тисолово Тячевского района Закарпатской области.

Печататься начал с 1974 года.

Автор поэтических книг *«Поріг»* (1987), *«Осередок»* (1994), *«Фараметлики»* (1994), *«Зелений фирес»* (1999), *«Трава Господня»* (2001), *«Дижма»* (2003), *«Срібний примаиш»* (2004), *«Ярмінок»*, *«Марамороский разлом»* (2011). Печатался в поэтических антологиях.

Лауреат ряда литературных премий: «Благовест» (1995), «Бу-ба-бу» (1995), литературной премии им. Ф. Потушняка (1999). Также лауреат Всеукраинского конкурса «Учитель года-98» в номинации «Украинский язык и литература». Лауреат Шевченковской премии 2012.

В этом году Шевченковский комитет, очевидно, решил обойтись без подковерных интриг и определил в области литературы (на наивысшую Национальную премию) действительно лучшего. Это поэт из Закарпатья Петр Мидянка, который много лет учительствует в селе, служит дьяконом в церкви — и создает свои уникальные поэтические миры.

Еще недавно на ваш вопрос «Где здесь живет Мидянка?» в ответ звучало уточнение «Какой именно?», потому что этих Мидянок в Широком Лугу — как медянок в лесу (по одной

из версий, фамилия Петра возникла именно от названия змеи)! Впрочем, за последние несколько лет здешние жители уже привыкли к постоянным расспросам об известном односельчанине и теперь на приезжих реагируют без удивления. Так меж горных хребтов медленно просачивается поэтическая слава. Петр Мидянка учился в Ужгородском университете, на филфаке. После его окончания Петр не остался в Ужгороде. Не подался во Львов или Киев. Он вернулся в родительский Широкий Луг. В этот (извините, Петр!) «конец географии». Институт литературы, вероятно, когда-нибудь напишет о мотивах такого шага: любовь к родной земле, карпатский рай, дедовская песня, бабушкино платье. Сам Мидянка — как человек абсолютно лишенный пафоса — скромно сознается, что «так принято»... Что младший сын остается жить с родителями. В этом жесте покорности длиною в жизнь — все естество Петра, весь ортодоксальный традиционализм и моральная система координат....

Що у цім високогірнім Лузі?

По пустах висохлі наші...

Говлі ловлять гадиків в ярузі

І летять на дальші лопоті.

Давні мадяризи, воля схизми,

Воцані свічки у головах.

І нінгун юдейський, і кафізи

Падають на порох і на прах

Петр Мидянка в литературу пришел поздно. Первый его сборник «Поріг» издан в 1987 году, когда поэту было почти тридцать. С того времени он написал еще десять поэтических сборников, наиболее громкие среди которых «Фараметлики», «Трава Господня», «Дижма», «Ужгородські кав'ярні», «Ярмінок», «Луйтра в небо» (собственно, за нее и присуждена Шевченковская премия) и «Вірші з поду». Стихи Мидянки в силу их лексической закоренелости в местную почву переведены на несколько соседних языков, отдельными книгами они вышли в Словакии и Чехии. Поэта считают одним из ярчайших представителей поколения «восьмидесятников» и постмодерного дискурса вообще. Он уже тридцать лет работает учителем

украинского языка и литературы в сельской школе... Вот и все, что о Мидянке можно сказать точно. Остальное — версии, теории и домыслы. Одна из его книг называлась «Зеленый фирес», другая — «Фараметлики», предпоследняя — «Луйтра в небо». Но эти названия вовсе не герметичные. Хотя и являются богатыми метафорами. Словарик в конце каждой из книг поможет понять, что «фирес» — это лесопилка, «фараметлики» — вышитая сорочка, а «луйтра» — лестница. В своеобразном и интересном языке, частом использовании местных топонимов и имен, изысканном мастерстве формы и состоит то, что называем шармом его стихов:

*Мені б хотілося
в Сибіу й Петрошань,
Бо ж стільки згадано
про ці міста в Ердею!
Інеу іній, запашина герань,
Легкий димок прокурений з бурдею.*

Воистину экзотический патриарх украинской поэзии! Мастер образа, маниакально внимательный к деталям... Иногда кажется, что внутри него живет большой внутренний «фотоаппарат», в котором помещены все отражения Центральной Европы. Мидянка пишет о каком-то городе, который для читателя — «любой город», а в воображении упрямо возникает картина именно маленького центральноевропейского городка с мощеными улицами и вековыми традициями:

*Тут все по-давньому.
Сотаяють тихо будні,
Бістро, готелики, старі перукарі.
Вузенькі вулиці підметені, нелюдні.
Ті ж перехожі; квіти у дворі.*

В стихах Мидянки все живое, все двигается, все пахнет, все звучит. Его творчество — лучшее подтверждение того, что поэзия возникла из давних ритуальных шаманских заговоров, из магии налаженного ритма и звука. Не надо понимать эти заговоры дословно, достаточно ощутить их энергетическое напряжение, почти религиозный пиетет к музыкальности слова.. Мидянка прежде всего не закарпатець, а карпатець. Несмотря (или,

наоборот, даже очень смотря!) на то, горные хребты тянутся или по Румынии, Украине, Словакии, Польше — или Венгрии, какими словами в здешних языках называется «дуб» или «арніка, що цвіте», насколько крепкий алкоголь здесь пьют, быстрые или медленные песни более популярны в этих местах, как крестятся люди в этих селах и много ли красного перца здесь добавляют, когда жарят мясо, — все это, мельчайшие детали и поросшие бурьяном кладбища памяти, становится поэзией. Потому что стихи Петра Мидянки — именно об этом гениальном пространстве Карпат, ставшем для поэта собственной Йокнапатофой.

Бібліографія:

<http://tysal.tv/index.php/...>

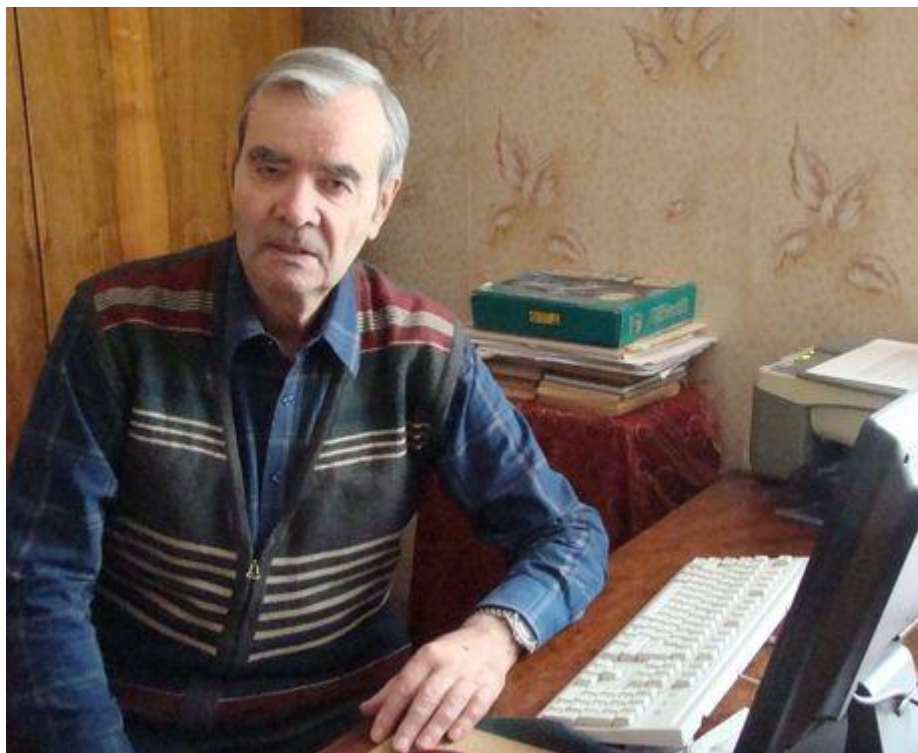
[http://litakcent.com/2012/02/.](http://litakcent.com/2012/02/)

<http://www.mukachevo.net/ua/News/>

<http://tolokabook.lviv.ua/index>

<http://vilne.org.ua/index.php>

Владимир Рутковский

Автор трилогии «Джури» **Владимир Рутковский** прошел долгий и тернистый путь к славе, пришедшей к писателю лишь после 70 лет.

Родился Владимир Рутковский в 1937 году в семье учителей. Всерьез увлекшись археологией, после окончания школы решил поступить в Киевский университет, положившись на собственные знания, а не на знакомство со знаменитым столичным историком, который обещал поддержку. И судьба впервые его проучила: он не прошел по конкурсу. Махнув рукой на неосуществленные мечты, Владимир отправился в Одессу, где поступил в Одесский политехнический институт. В тех же шестидесятых начинает писать стихи. Дебютировал в 1966 году сборником «Краплины солнца». Несмотря на громкий успех, принципиальная позиция

украиноязычного поэта мгновенно внесли его в «черные списки националистов». Второй сборник «Плоти» изъяли из библиотек, а третий – «Экспромт», – из издательского плана на 1970 год. Чтобы избежать дальнейших неприятностей, Рутковский поступает в 1973 году на Высшие литературные курсы и уезжает в Москву.

Следующие сборники стихов – «Повітря на двох» (1973) та «Рівновага» (1977) – хоть и вышли в печать, но были чудовищно искажены цензурой. В таких вот условиях «охоты на ведьм», вернее, на украинских поэтов, Рутковский решает уйти в детскую прозу. Но и тут его ждут испытания. В Украине его по-прежнему отказывались публиковать, и возмущенный писатель отправился во «внутреннюю эмиграцию», другими словами – стал «писать в стол». Гораздо позднее, со сменой политической ситуации в стране, когда все чаще и громче звучат слова «демократия» и «свобода слова», пересматривается и отношение к затравленным цензурой авторам. В 1987 году выходит почти не корреktированный поэтический сборник «Знак глибини». В следующем году увидели свет две сказки-повести Рутковского «Бухтик із тихого затону» и «Гості на мітлі». В 1989 году были опубликованы детские повести «Канікули у Воронівці» («Ганнуся») и ее продолжение – «Намети над річкою».

Во время перестройки Рутковский отдал себя журналистике, почти десять лет проработав заведомом социальных проблем в газете «Одеські вісті» и даже был признан лучшим журналистом Одессы, тогда же Рутковский решил вернуться к своей детской мечте – стать историком, но не просто исследователем-одиночкой, а автором исторических произведений, которые были бы доступны тысячам читателей. В 1991 году была опубликована повесть «Сторожова застава», в 2004-м вышли «Двобій з тінню», «Вогонь до вогню», «Стріли під сонцем».

Первым его историческим открытием стала повесть «Сторожова застава» (1991). В ней автор впервые в украинской литературе заявил, что знаменитые богатыри Илья Муромец, Добрыня Микитич и Олешко Попович вопреки шаблонным мифам принадлежат не России, а Киеву и Переяславу, а значит –

современным украинцам. За эту повесть писатель получил самую престижную «детскую» награду – премию Леси Украинки (2002).

Наибольших успехов добился Владимир Рутковский после обретения Украиной независимости. Именно в это время он создает «собственные версии» малоизвестных событий украинской истории. Писатель зажегся идеей заставить украинцев гордиться их собственным прошлым, ничем ни менее романтическим ярким, чем французская и британская история. Сделавший писателя знаменитым роман «Джури козака Швайки» несколько лет пролежал в писательском столе, пока в 2006 году рукопись не попала в издательство «А-ба-ба-га-ла-ма-га», где на следующий год и была опубликована в художественном оформлении мистическо-философских иллюстраций одного из самых талантливых украинских иллюстраторов – Максима Паленко. Выход книги стал отправным пунктом в судьбе писателя.

Иван Малкович предложил писателю продолжить рассказ про козака-характерника Швайку, после непродолжительных раздумий Рутковский написал «Джури-характерники». В 2009 году «Джури-характерники» была названа «Книгой года» на 16-м международном форуме книгоиздателей. Воодушевленный заслуженным успехом писатель написал третью часть «Джури і підводний човен». Также в 2008 году в Одессе вышла повесть «Потерчата», являющая собой лирическую исповедь писателя про детские годы.

Сейчас совершенно ясно, что многолетняя нацеленность Владимира Рутковского на результат, кропотливая работа над каждой рукописью, ориентация на лучшие образцы мировой литературы и врожденный литературный талант сотворили своеобразный феномен, когда автору под силу такие разные жанры как психологические, сказочные и исторические произведения для подрастающего поколения украинце

Сборники стихов:

1966 - Капли солнца / Краплини сонця

1968 - Плоты / Плоты

1973 - Воздух на двоих / Повітря на двох

1977 - Равновесие / Рівновага
1987 - Знак глубины / Знак глибини

Проза:

1977 - Аннушка
1981 - Бухтик из тихой заводи
1988 - Гости на метле, Бухтик из тихой заводи / Гості на мітлі, Бухтик з тихої затоки
1989 - Каникулы в Вороновке, Палатки над рекой / Канікули у Воронівці, Намети над річкою
1991 - Сторожевая застава / Сторожова застава
2007 - Джуры казака Швайки / Джури козака Швайки
2008 - Потерчата
2009 - Джуры-характерники / Джури-характерники
2010 - Джуры и подводная лодка / Джури і підводний човен
2011 - Синие воды / Сині води

Титулы, награды и премии

Премия имени Виктора Близнеца
1991 - премия имени Николая Грублаини
2002 - премия имени Леси Украинки за повесть «Сторожова застава»
2011 - Книга года ВВС за роман «Сині води»
2012 - Национальная премия имени Тараса Шевченко за трилогию «Джури»

Рутковський Володимир. Трилогія «Джури»

Кожному, хто із запоем читав про неймовірні пригоди мушкетерів і хрестоносців, самураїв і вікінгів, ковбоїв і могікан, зрештою спадало на думку: «А де ж наші, українські, звитяжці та бійці?! Де ті неймовірні козаки та таємничі характерники, про яких із таким запалом розповідає історичка? Хто про них розповів без шкільного пістету, по-людськи — цікаво і просто?!»

Відколи з'явилася перша книжка трилогії В. Рутківського, я щиро відповідаю: читай «Джур»!

Ця трилогія нині — краще, на що спромігся мистецький загал України у царині художньої книжки для дітей.

В.Г. Рутківський ішов у велику літературу поетом чи письменником історичного жанру. Але писати великодні крашанки не вмів. Хотілося говорити про те просте і вічне, що тільки й лишається людині — про правду та кривду, про невмирущість і право на диво. Бо лише дивом могло постати серед тої розрухи і того відчаю українське.

За зізнанням самого автора до історичної прози для дітей він звернувся з цікавості: «Мені завжди кортіло дізнатися, звідки, наприклад, узялися перші українські козаки? Я не міг зрозуміти, чому Ілля Муромець, якого поховано в Києво-Печерській лаврі, вважається російським богатирем? Чому ніхто жодним словом не

прохопитесь про битву на Синіх Водах, що відбулася за 18 років до Куликовської битви? Чому дехто з істориків вважає, що козак Мамай і хан Мамай — це одна й та сама особа?.. Відповіді на ці запитання не знаходив, тому довелося відповідати самому. Писав тільки для душі, оскільки був переконаний, що події, в які я повірив, тодішня влада, м'яко кажучи, не сприйме. Та я намагався довести бодай самому собі, що українська історія аж ніяк не бідніша за французьку чи англійську, не кажучи вже про американську чи російську»¹.

На глибоке переконання В. Рутківського, щоб позбутися пресловутого комплексу меншовартості, українські діти мають знати правду про свій рід і минуле свого народу, бо навіть найгіркіша правда краща за мовчання чи замовчування. Сучасному підліткові потрібна зрима героїка минулого, щоб знайти власну точку духовної опори серед облуд споживацької ідеології, точку відліку для особистісного руху вперед. Відтак, якщо попередні твори письменника орієнтовані на дитину, котра, за словами В. Сухомлинського, пізнає світ, «дивуючись і зачудовуючись», то історична проза звернена саме до підлітків, котрі якраз визначаються з власними ідеалами, «захоплюючись і обурюючись»!

Своєрідним підсумком ідейних і художніх шукань В. Рутківського у цірині історичного письма стала історико-пригодницька трилогія про добу козацтва для підлітків *«Джури...»* (*«Джури козака Швайки»* (2007), *«Джури-характерники»* (2009), *«Джури та підводний човен»* (2010)), видана культовим видавництвом Івана Малковича у чудовому оформленні Максима Паленка. Свого часу Ольга Купріян назвала ці ілюстрації неперевершеними: «Ілюстрації до "Джур..." — чорно-білі, проте вони аж ніяк не знебарвлені в емоційному плані. Складається враження, ніби малюнки Паленка живі. Це своєрідний переказ книжки в графічному вигляді»². Власне, лише цю трилогію В. Рутківського можна з повним правом назвати гідно проілюстрованою. Художник спромігся вхопити саму суть мистецького бачення світу письменником: укорінений в український фольклор він водночас книжний за способом мислення; простий і графічний на перший погляд, розкривається

розсипом дрібних значимих деталей. Останнє особливо помітне в «Джурах-характерниках»: якщо текст В. Рутківського залишається формально простим і прозорим, то графіка М. Паленка перетворюється в об'ємну кількашарову смислову сув'язь, в якій сенси й смисли цілого й деталі перетікають і змінюють одне одного до безкінечності.

Культурна громада України захоплено зустріла першу книжку трилогії — «Джури козака Швайки», відразу поставивши її у ряд із кращими зразками української художньо-історичної прози (Юрій Мушкетик, Павло Загребельний, Роман Іваничук, Василь Шевчук, В. Малик, Ю. Хорунжий). Твір було визнано найкращою книжкою для дітей та юнацтва 2007 р. на конкурсі Національної радіокомпанії України, він посів друге місце в рейтингу «Книжка року — 2007». Наступна книжка трилогії — «Джури-характерники» здобула перше місце в рейтингу «Книжка року — 2009», удостоїлася абсолютної перемоги книжкового рейтингу «ЛітАкцент — 2009» та посіла друге місце у книжковому рейтингу «Книга року БІ-БІ-СІ». Завершальна книга трилогії — «Джури та підводний човен» стала переможцем «Книги року — 2010». Та найвищою оцінкою твору авторів видається зізнання Івана Малковича, що його син назвав «Джур...» — «найкращою книжкою, яку видав батько».

Це справді чудові «хлоп'ячі» книжки, в яких багато суто чоловічого у вчинках і долях, у характерах героїв і сюжетах. А ще це — захоплююча історико-пригодницька оповідь, на сторінках якої знайшлося місце вовкулакам і волхвам, бродникам і характерникам, дітям-телепатам і мудрим дідам, першому коханню та справжній чоловічій дружбі. Відтак, життя українського порубіжжя постає перед юним читачем складним, небезпечним і, водночас, неймовірно цікавим хитросплетінням історичних перипетій і людських доль.

Та найважливіше в «Джурах» — безпомилково обрана авторська позиція: у тексті, як і в історичних документах і тогочасній народній творчості є гнів, є біль, є гумор, але немає ненависті. Велика правда нашого народу, а тому й правда творів В. Рутківського, полягає в тому, що герої тратять силу та життя на те, щоб зробити щось добре, а не винищити зло. Можливо,

саме в цьому і вимір героїзму персонажів В. Рутківського - справжність, спроможність повсякчас бути людьми. «Саме в здатності людини бути людиною», - каже Володимир Рутківський - «і є найбільша правда й найважче завдання». Бо то просто - гратися в козаків, мірятися шаблями й вивчити всі козацькі хитрощі, шаровари й кожух собі зладнати. Але бути козаком - інша річ. Бо напрочуд важко насправді ніколи не зраджувати своєму слову, насправді класти своє під ноги загальному. Зрештою, дуже важко бути вільним, самому відповідати за себе і перед Богом, і перед Людьми. А отже знати свою справжню силу й межу своєї допомоги, й бути здатним діяти як каже власне серце. Й покару за власну дурість приймати з власної волі, а не зі страху чи примусу.

Як і в попередніх творах В. Рутківського власне негативних персонажів і трилогії небагато. Пани Кобилянський і Заремба втілюють у собі все найгірше, що пов'язано у нашій історії з ополяченою дрібною шляхтою, котра набувала маєтності у Дикому Полі за рахунок своїх же товаришів та вислужування перед польсько-литовськими можновладцями, — підступність, зверхність, боягузтво, нещирість, підлоту.

Упродовж трилогії ми бачимо, як кримчаки з дружніх сусідів стають поступово для українців загрозою, заставляючи формувати для протидії собі розвідницькі загони, створювати систему оповіщення та об'єднувати сили (як зробили староста черкаський Глинський та Переяславський — Леміш). Письменник тонко показує, що саме і як перетворює вчорашніх «табунників, вівчарів, чинбарів, ремісників, продавців солодошів, гendлярів» на орду, а хліборобів, рибалок, мисливців, пасічників тощо- на відважних вивідників, характерників і мореплавців. Але, зрештою, саме це протистояння, як зауважує Богдан Глинський, змінює саму суть українців: селянин, «повертаючись із козакування, уже не згинався ні перед ким — ні перед заможнішим односельцями, ні перед старшиною, ні навіть перед ним, князем Глинським ... тут гуртувалися вже інші люди — вільні, незалежні, з відкритою душею і обличчям».

Володимирові Рутківському є чим пишатися — він не лише ввів до літератури нові історичні обшири (що постійно

наголошують критики), а й зробив це навдивовижу мистецьки тонко та вишукано. Саме про нього сьогодні можемо говорити як про Великого Дитячого Письменника, котрий не лише перейняв і зберіг кращі традиції класичної української літератури для дітей, а й спромігся витворити новий, адекватний сучасному світові художній простір. І головне, — простір вільних духом і чином звияжців, а не притлумлених вселенським потопом «хохлів», тільки й здатних «триматися» та «поратися», із гумором і сердечністю вибачаючи собі та людям і сором, і гріх, і наругу...

Розпочавши з пригод окремих героїв-одинаків, письменник поволі розгорнув перед юним читачем багатомірне розмаїте полотно буття народу, поступово призвичаївши його сприймати героїчне минуле українців не як романтичну легенду, а як історичну правду! Гадаю, це — найбільша перемога автора. Бо він першим із дитячих письменників зміг вивести нашу живу героїку із полону «казковості», «пісенності» (власне «нереальності»), у площину буттєву, провів юного читача від дитячого захоплення неймовірними пригодами, через прийняття багатомірності та складності минулого, до усвідомлення, що воно СПРАВЖНЄ!

Тепер джури та їхній світ для тисяч українців — не вигадка, а мистецьки вплетені в полотно реальної історії Батьківщини «маяки», які вже не дадуть їм відвернутися від того минулого до французьких мушкетерів, російських гардемаринів чи чергових «східних майстрів».

Підсумовуючи, маємо визнати, що В.Г Рутківський своєю творчістю постає нині духовним уособленням живої єдності дорослого співця та малого «потерчати», кобзаря та поводиря, породжених і викоханих несходимими шляхами української історії. У його душі та творчості рівноцінно й повноглосо живе і всезнаючий, вияснілій у власних сльозах до Божої чистоти Творець, і невгамовний хлоп'як, спраглий чину й пізнання, щомиті готовий до Божого дива.

Бібліографія

84.4Рос7

Рутковский, В. Г.

Аннушка [Текст] : Повесть / В. Г. Рутковский ; худ. Р. Вольский. - М. : Дет.лит., 1977. - 112 с. : ил. (кх-1)

84.4Укр7

Рутківський, В.

Джури козака Швайки [Текст] : Іст.трилогія для дітей. Кн.1 / В. Рутківський ; худ. М. Паленко. - К. : А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2011. - 432 с. :
Ф14 (1).

84.4Укр7

Рутківський, В.

Джури і підводний човен [Текст] : іст. трилогія для дітей. Кн.3 / В. Рутківський ; худ. М. Паленко. - К. : А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2010. - 400с. Ф14 (1).

84.4Укр7

Рутківський, В.

Джури-характерники [Текст] : іст.трилогія для дітей. Кн.2 / В. Рутківський. - К. : А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2010. - 448 с
Ф14 (1).

Бій під Синопськими стінами // Шкільна бібліотека. - 2011. - N 9. - С. 30-34

Кл.слова: Рутковский В., трилогія "Джури", отрывок.

Гажаман, Н. Життя та творчість В.Г. Рутківського / Н. Гажаман // Шкільна бібліотека. - 2011. - N 10. - С. 75-94

Марченко, Н. "... Я намагаюся обирати ті сторінки нашої історії, яких ще ніхто не перегорвав": книгознавча розвідка за історичною прозою Володимира Рутківського / Н. Марченко //

Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах . - 2011. - **№ 1-2**. - С. 124-140

Пригоди малих козаків: (за романом В. Рутківського "Джури козака Швайки") // Шкільна бібліотека. - 2011. - **№ 9**. - С. 29

Кл.слова: літературна викторина, Рутковский В., роман "Джури козака Швайки"

Телесикові розваги: (уривок з трилогії В.Рутківського "Джури") // Шкільна бібліотека. - 2011. - **№ 9**. - С. 35-37

Кл.слова: Рутковский В., трилогія "Джури", отрывок.

